

UiT Norges arktiske universitet

Næringsøkonomi og konkurransestrategi

Prissamarbeid og kartell, PRN kap. 14.1 -14.2 og Python 14.1 og 14.2

- *Prissamarbeid*
- *Gjentatte spill*

Anita Michalsen

Samarbeid som begrenser konkurransen – konkurranseloven § 10

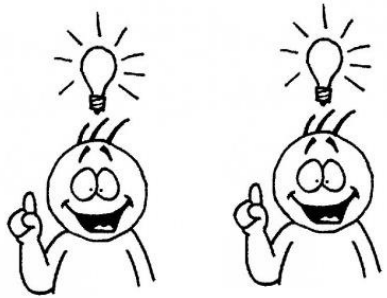
- *Det er forbudt for foretak å samarbeide på en måte som begrenser konkurransen.*
- Konkurranseloven § 10 forbyr samarbeid mellom foretak som har til formål eller virkning å begrense konkurransen.
- Forbudet mot konkurransebegrensende samarbeid gjelder ikke bare avtaler, men også mer uformelt samarbeid som for eksempel at to konkurrenter i samforstand øker prisene på sine varer.

4,9 milliarder i gebyr til Coop, Norgesgruppen og Rema

Konkurransetilsynet ilegger Coop, Norgesgruppen og Rema til sammen 4,9 milliarder kroner i overtredelsesgebyr for brudd på konkurranseloven. Dagligvarekjedenes samarbeid om å gi tilgang til omfattende prisjegervirksomhet i hverandres butikker har vært ulovlig.

Et eksempel: Fangenes dilemma

To kriminelle er tatt etter de har begått et lovbrudd (togrøveri). De holdes og avhøres i separate celler. Politiet har ikke bevis nok til å bevise lovbruddet, men kan anklage dem for besittelse av våpen. Man foreslår så en avtale:

1 \ 2	Tilstå	Nekte
	Tilstå	Nekte
Tilstå	- 3, - 3	-1, - 4
Nekte	- 4, -1	- 2, - 2

→ likevekt i dominerende strategier når begge spillerne har dominante strategier

Samarbeid eller avvik?

Etterspørsel: $P = 150 - Q$ Marginalkostnader: $c = 30$

	Samarbeid	Avvik
Samarbeid		
Avvik		

Bertrand modell

Samarbeid eller avvik?

Etterspørsel: $P = A - BQ$ Marginalkostnader = c

	Samarbeid	Avvik
Samarbeid		
Avvik		

Cournot modell

Gjentatte spill – trigger strategi

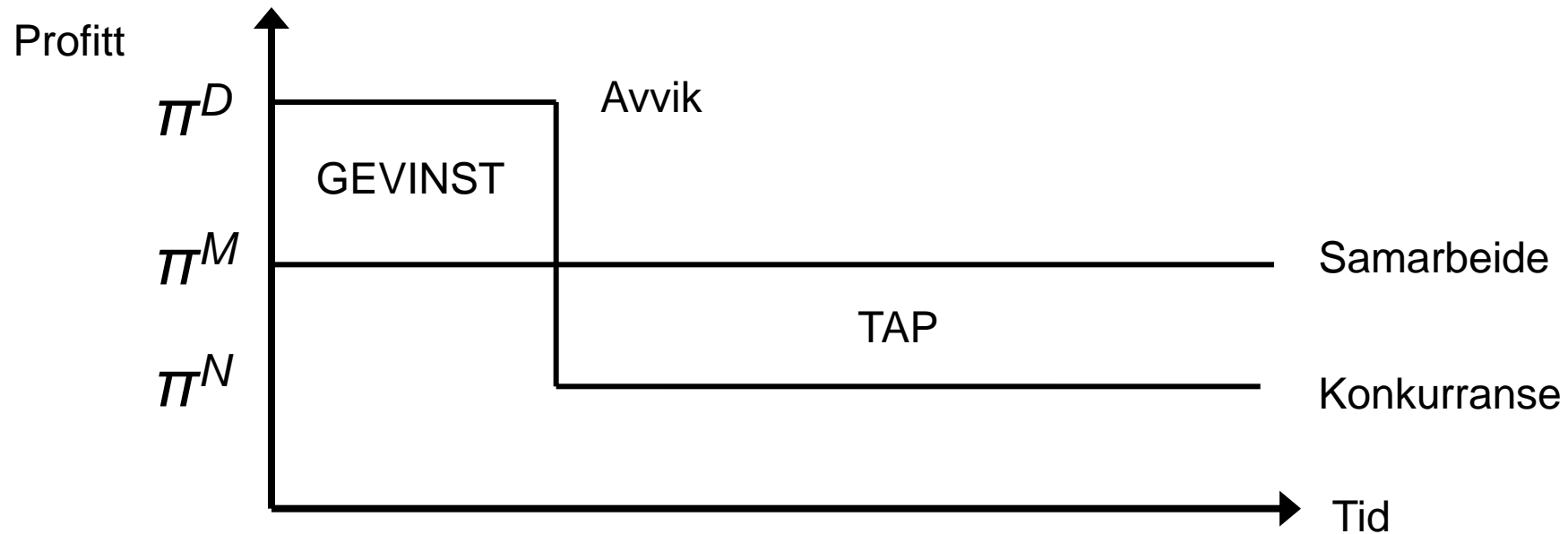
Periode 1: Samarbeid

Periode 2: samarbeid hvis konkurrenten valgte samarbeid i forrige periode, hvis ikke velges avvik

	Samarbeid	Avvik
Samarbeid	1800, 1800	1350, 2025
Avvik	2025, 1350	1600, 1600

Gjentatte spill – trigger strategi

- Sett monopolpris i denne periode hvis begge satt monopolpris i forrige periode.
- Hvis ikke, opptre som i statisk Nash-likevekt (Konkurranse)

Avveining: Kortsiktig profitt \leftrightarrow Langsiktig tap

Uendelig repeterte spill

- Anta at profitten i hver periode er lik π
- Diskonteringsfaktor er lik $R = \frac{1}{1+r}$
- Sannsynlighet for spill i neste periode i er p
- Nåverdi av fremtidig profit: $V(\pi) = \pi + pR\pi + (pR)^2\pi + \dots + (pR)^t\pi$
- Kan omformuleres til: $V(\pi) = \frac{\pi}{1-pR}$

Når vil det lønne seg med samarbeid?

Nåverdien av samarbeid > nåverdien ved avvik

$$\frac{\pi^M}{1 - pR} > \pi^D + \frac{pR\pi^N}{1 - pR}$$

Individuelt rasjonelt å opprettholde samarbeid dersom:

$$pR > \frac{\pi^D - \pi^M}{\pi^D - \pi^N}$$

Karakteristika for et marked med mulighet for vellykket kartell

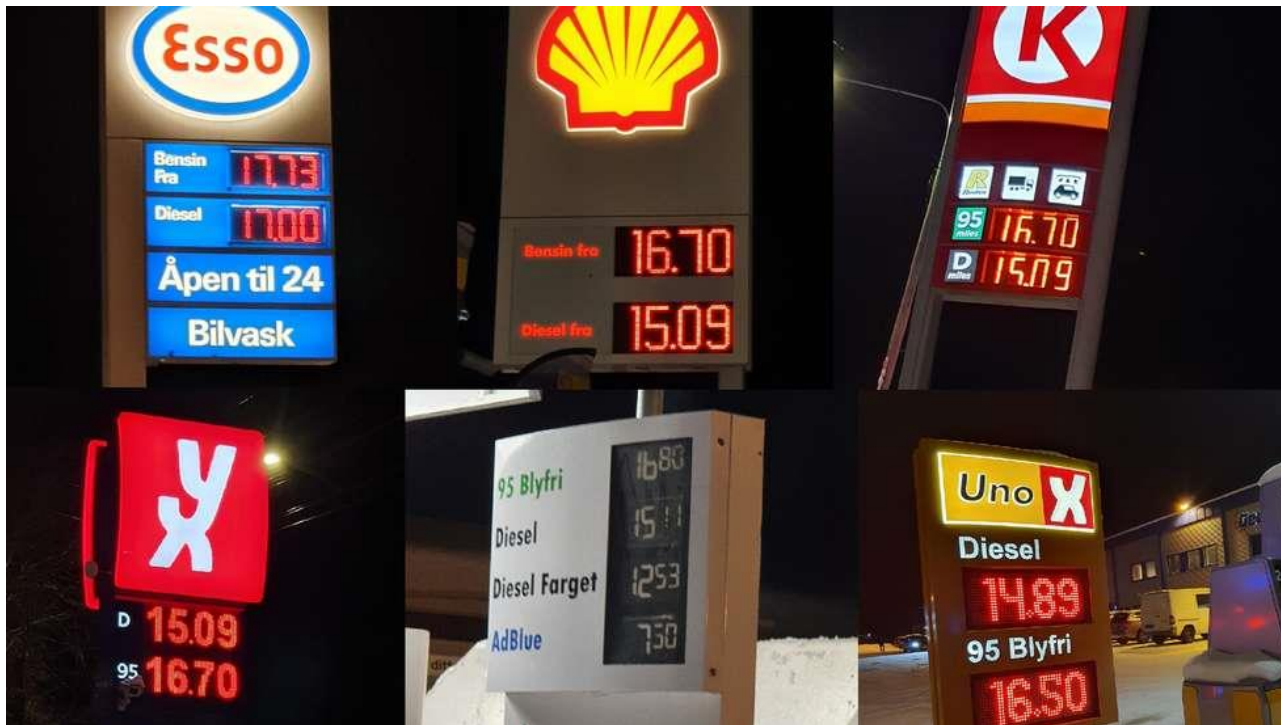
- Tålmodige bedrifter
 - Eierne er langsiktige investorer som ikke kun er ute etter kortsiktig profitt
- Rask respons
 - Kort tid før rivalene oppdager at vi har senket prisen, og dermed kort tid før de reagerer
- Utsikter til hard konkurranse
 - Stort tap når priskrigen først braker løs
- Få bedrifter
 - Begrenset potensiale for å øke egen markedsandel
- Etableringshindringer
 - Høy pris av de etablerte vil ikke føre til nyetableringer

Drøft mulige årsaker til at OPEC synes å ha problemer med å opprettholde en kartellavtale

OPEC, organisasjonen for oljeproduserende land, har avtaler der de 14 medlemslandene blir enige om produksjonskvoter.

Et av hovedmålene til organisasjonen er å sikre prisstabilitet i internasjonal oljeindustri. Dette markedet er karakterisert som et uendelig gjentatt spill hvor eksportørene konkurrerer med pris som strategisk variabel. Hvis OPEC landene lykkes i å koordinere pris vil de opereres som et monopol i markedet. Det viser seg imidlertid at det er stadige brudd på avtaler som inngås.

Drøft hvilke faktorer som må være oppfylt for at koordinert prissetting skal kunne lykkes i det norske drivstoffmarkedet

I det norske drivstoffmarkedet er det få aktører, slik at selger-konsentrasjonen er relativt høy